

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Основним джерелом формування банківських ресурсів, необхідних для підтримки безперервності розширеного відтворення національного господарств, є залучені на депозити кошти населення та юридичних осіб. Здійснення депозитних операцій передбачає залучення коштів на відповідальне зберігання і одночасне їх використання у цілях банку з метою отримання доходу. Отже, в якісному здійсненні депозитних операцій зацікавлені як вкладники, так і банк. Цей двосторонній інтерес спричинений фінансовою вигодою для обох сторін.

Дослідженням теоретичних та практичних проблем активізації та управління депозитними операціями банків присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед наукових досліджень слід зазначити роботи М. Портера, Дж. К. Ван Хорна, Дж. Ф. Сінклі, М. Алексеєнко, О. Барановського, І. Бланка, О. Васюренка, Л. Кіндрацької, О. Кузьмінської, Л. Примостки та інші. Однак недостатньо висвітленими залишаються науково-теоретичні і практичні проблеми, пов'язані з обліком депозитних операцій на підприємстві, а не в банківській установі.

Вклад (депозит) - це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [1].

Вклади (депозити) можуть бути:

1) на вимогу, тобто розміщені в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку;

2) строкові, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк.

Обов'язковою умовою взаємовідносин між банком і вкладником є додержання письмової форми договору, який може бути укладений як в паперовому, так і в електронному вигляді. Електронна форма договору має містити електронний підпис/електронний цифровий підпис клієнта (представника клієнта) та уповноваженої особи банку відповідно до вимог, установлених нормативно-правовим актом Національного банку України з питань застосування електронного підпису в банківській системі України [2].

В п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зазначено, що грошові кошти (гроші) - готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [3]. Строкові депозити рекомендується обліковувати не як грошові кошти та їх еквіваленти, а як фінансові інвестиції. Згідно п. 4 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» це активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора [4].

Таким чином, рекомендується використовувати на підприємстві наступні субрахунки:

1) облік депозитів до запитання: 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;

2) облік короткострокових депозитів (до одного року): 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»;

3) облік довгострокових депозитів (понад один рік): 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам».

Відсотки по депозитних рахунках до запитання обліковуються за субрахунком 719 «Інші доходи від операційної діяльності», тобто вони є частиною іншої операційної діяльності, а не фінансової та інвестиційної. Відсотки за строковими депозитам незалежно від строку відображаються на субрахунку 733 «Інший дохід від фінансових операцій».

В бухгалтерському обліку проценти включаються до доходу в момент їх нарахування, а не сплати. Наприклад, у квітні були отримані проценти за березень, їх сума повинна бути визнана доходом в березні, тобто в момент їх виникнення незалежно від періоду їх надходження (отримання). Відповідно облік нарахованих відсотків, які підлягають отриманню, здійснюється на субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами».

Отже, аналіз діючої нормативно-законодавчої бази показав, що облік депозитних операцій на підприємстві залежить від виду депозиту (вкладу) і відповідно напряму залежить від умов його повернення. Так, депозитні строкові вклади в обліку та звітності слід відображати у складі фінансових інвестицій на субрахунках 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» або 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам» в залежності від строку депозиту. Тоді, як для депозитів до запитання призначені субрахунки 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» в залежності від валюти вкладу.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. за №2121-III, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

2. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Постанова Правління НБУ від 03.02.2013р. за №516, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. за №73, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001р. за №559, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

Литовченко А.С., студентка III курсу, група ОАт-171

Петрик О.М., студентка III курсу, група ОАт-171

Науковий керівник - Нехай В.А., к.е.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

ОБЛІК БЛАНКІВ СУВОРОЇ ЗВІТНОСТІ

Слід звернути увагу на організацію обліку бланків суворої звітності, їх деталізації та контролю щодо використання. Виготовлення і використання цих бланків суворо регламентується законом: вони мають серію та індивідуальний номер, реквізити, що засвідчують особу їх власника та персональні дані, які обслуговують грошовий потік.

Ще донедавна бухгалтерський облік не можливо було уявити без таких бланків, але нині вони використовуються дедалі рідше. Дуже багато документів зараз позбавлені статусу «бланк документа суворої звітності», і як такого їх переліку вже не існує. Узявши до уваги лист Мінфіну «Щодо віднесення квитків до документів суворої звітності» від 11.11.2013 р. №31-13020-10-27/32800, бланки документів тепер належать до бланків суворої звітності згідно законодавчих актів, тобто певний бланк визначає той нормативний акт, який регулярно застосовування даного документа.

Наказом №67 затверджено типові форми документального оформлення надходження бланків суворої звітності, передачі у використання та списання. Оприбутковують такі бланки за вартістю їх придбання. Наприклад, вартість бланку векселя станом на 2018 рік становить 0,1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян за кожен бланк (1,70 грн). Облік руху бланків суворої звітності ведеться у затверджених формах книг: на кожен вид бланку виділяють одну або кілька сторінок. Важливо, проводити інвентаризацію бланків не рідше одного разу на квартал (п.п.1.5.11. Інструкції № 90). У картках-довідках ведеться аналітичний облік: на кожен вид бланків – окрема катка. Для обліку наявності та руху бланків суворої звітності призначено позабалансовий рахунок 08 «Бланки суворого обліку»: збільшення залишку рахунку відбувається при надходженні (прийнятті), зменшення – після використання або списання. Крім цього використовуються і балансові рахунки, а саме: по дебету рахунку 20 «Виробничі запаси» відображається надходження (придбання) бланків суворої звітності на підприємство, і по кредиту 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» (372 «Розрахунки з підзвітними особами»). Списують бланки за вартістю закупівлі Актом на списання використаних бланків суворої звітності за затвердженою формою, крім бланків, для списання яких передбачено окремі форми - трудові книжки і довіреність (на сьогодні ці документи вже входять до списку бланків суворої звітності, але деякі підприємства не можуть від них відмовитись). Підприємство самостійно повинно встановити періодичність списання, чітко прописавши це в наказі про облікову політику.

Останні зміни у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виготовлення документів та бланків документів суворого обліку або звітності» були внесені 2 жовтня 2012 року №5316-VI. Дані зміни були прийняті для спрощення і здешевлення процедур, що пов'язані із продажем прав, свобод і обов'язків громадянина, і посилення прозорості господарських операцій. Після введення Закону в дію більшість бланків суворої звітності втрачають свою чинність. Причиною таких змін в законодавстві слугувало невинуватне ускладнення і збільшення витратності процедур, для використовуються бланки суворої звітності. Крім того, ця процедура потребує ліцензування, що впливає на ціну відповідного документа, вартість послуг, що включають видачу таких документів (бланків). Досить часто такі витрати є невинуватними, адже не дають гарантії від протиправних посягань на права чи власність споживача у зв'язку з використанням як публічних так і приватних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Закон № 5316 — Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виготовлення документів та бланків документів суворого обліку або звітності» від 02.10.2012 р. № 5316-VI.
2. Постанова № 456 — постанова КМУ «Деякі питання використання бланків цінних паперів, документів суворої звітності, господарська діяльність з виготовлення яких підлягає ліцензуванню» від 14.05.2012 р. № 456.
3. Наказ № 67 — наказ Мінстату «Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності» від 11.03.96 р. № 67.
4. Інструкція № 90 — Інструкція з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ, затверджена наказом Головного управління Держказначейства від 30.10.98 р. № 90.
5. План рахунків – план рахунків бухгалтерського обліку обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений листом НБУ від 23.08.2017 р. №60-0004/59123.